

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 2021
Fakulteten för lärarutbildning

Högläsning och barns språkutveckling

Med perspektiv på pedagogens roll
och miljön

Författare

Caroline Svensson
Hanna Gadd Svensson

Författare

Caroline Svensson

Hanna Gadd Svensson

Titel

Högläsning och barns språkutveckling. Med perspektiv på pedagogens roll och miljön.

Engelsk titel

Reading aloud and children's language development. With a perspective on the educator's role and the environment.

Handledare

Camilla Forsberg

Bedömande lärare

Christoffer Dahl

Ämnesord

Högläsning, Språkutveckling, Pedagogens roll, Miljö, Social interaktion, Sociokulturellt perspektiv

Sammanfattning

I denna kvalitativa studie kommer högläsningen beskrivas utifrån pedagogens roll, sociala interaktioner och miljön. Syftet med studien är att belysa högläsningens betydelse i barns språkutveckling. Semistrukturerade intervjuer har utförts, där öppna frågor har ställts för att ta reda på hur förskollärare tänker kring hur högläsningen kan bidra till att gynna barnens utveckling. Det sociokulturella perspektivet kommer att lyftas utifrån den insamlade empirin där social interaktion har en övergripande betydelse för barns språkutveckling. Respondenterna i studien är legitimerade förskollärare som belyser olika sätt för att främja, utmana och stimulera barns språkutveckling i förskolan. Förskollärarna belyser vikten av att skapa relationer, meningsfulla samtal och bygga upp en rik miljö som inspirerar barnen till högläsning. De olika faktorerna förskollärarna belyser som viktiga i högläsning är planering, barns proximala utvecklingszon, artefakter, den proximala miljön, sociala interaktioner, fantasi och kreativitet, där resultatet visar att pedagogens roll återkommer i alla dessa ovannämnda faktorer. Sammanfattningsvis handlar detta om att det är pedagogen som skapar dessa viktiga sociala möten.

Förord

Vi vill börja med att tacka alla som har deltagit i denna studie och alla tankar de har delat med sig av. Det har varit väldigt intressant och inspirerande inför vår kommande yrkesroll. Vi vill även tacka vår handledare Camilla Forsberg som har väglett och stöttat oss genom arbetets gång. Sist men inte minst vill också tacka våra nära och kära som har funnits vid vår sida och peppat oss på vägens gång som inte alltid varit spikrak.

TACK!

Caroline Svensson & Hanna Gadd Svensson

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1. Bakgrund	7
1.2. Syfte	8
2. Litteraturgenomgång med forskningsöversikt.....	9
2.1. Högläsning	9
2.1.1. Pedagogens roll	10
2.1.2. Förskolans miljö	12
2.1.3. Social interaktion och delaktighet.....	13
3. Teoretiska utgångspunkter	14
4. Metod.....	16
4.1. Val av metod	16
4.2. Val och beskrivning av undersökningsgrupp.....	17
4.3. Genomförande.....	17
4.4. Bearbetning och analys av det insamlade materialet	18
4.5. Metoddiskussion	18
4.6. Etiska ställningstagande	19
5. Redovisning av resultat.....	20
5.1. Pedagogens roll och den proximala utvecklingszonen	21
5.1.1. Planering.....	23
5.2. Artefakter	24
5.3. Förskollärarnas uppfattning kring syftet med högläsning och utveckling .	26

5.4. Samtal, sociala interaktioner och delaktighet.....	27
5.5. En lustfylld miljö.....	30
5.6. Fantasi och kreativitet	31
6. Analys av resultat.....	33
6.1. Social interaktion	33
6.1.2. <i>Samtal och delaktighet</i>	33
6.1.3. <i>Pedagogens roll och proximal utvecklingszon</i>	34
6.1.4. <i>Artefakter</i>	34
6.1.5. <i>En lustfylld miljö</i>	35
7. Diskussion	35
7.1. Högläsning	36
7.2. Pedagogens roll och planering	36
7.3. Pedagogens roll och barns proximala utvecklingszon	37
7.4. Pedagogens roll i arbetet med artefakter	38
7.5. Pedagogens roll och den proximala miljön	38
7.6. Pedagogens roll och social interaktion.....	39
7.7. Pedagogens roll, fantasi och kreativitet	40
7.8. Slutsats	40
Referenslista.....	42
Bilagor	45
Bilaga 1	45
Bilaga 2	48

1. Inledning

“Vet du att du kan förändra mitt liv, det tar bara 10 minuter om dagen. Om du läser för mig kommer jag kunna 50.000 ord när jag är 17 år och om du inte läser för mig kommer jag bara kunna 15.000 ord. Fatta vilken skillnad!” (Biblioteken i Göteborg 2016, 0:00-0:18)

Högläsning är mycket mer än bara en stund till vila och avkoppling, vilket citatet ovan belyser. Citatet säger mycket om högläsningens betydelse och vad den faktiskt gör för barns språkutveckling. Perspektiven som kommer att lyftas fram i denna studie är högläsningens betydelse utifrån pedagogens roll och den proximala miljön i förskolan. Den proximala miljön handlar om vad miljön erbjuder barnen i ämnet och vilka aktiviteter och artefakter som erbjuds som till exempel högläsning och böcker. Hagen (2017) beskriver att barn som omfamnas av denna typ av aktivitet skapar större ordförråd än de barn som inte ges samma möjligheter. Valet av vårt innehåll i studien handlar om intresset för ämnet och hur olika faktorer inverkan påverkar barnens språkutveckling i förskolan. Norling, Sandberg och Almqvist (2015) menar att språkutveckling ska ske hela tiden under hela dagen genom teman, språkliga aktiviteter och i de vardagliga samtalen. Här krävs medvetna pedagoger som kan utmana och stötta barnen i deras proximala utvecklingszon. Utifrån våra erfarenheter kan dock arbetet med högläsning i förskolan hamna lite i skymundan. Högläsning kan ofta bli en samlingsplats där fokus inte handlar om just barnens språkutveckling och där det inte finns någon tanke eller syfte bakom. Därför anser vi att högläsning är ett viktigt ämne att lyfta utifrån ovan nämnda perspektiv eftersom barnens språkutveckling ligger till grund för bland annat deras deltagande, social kompetens och förståelse för tidigare läs och skrivkunighet.

1.1. Bakgrund

Läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) reviderades 2018 och högläsningen skrevs in, där vikten av att förskolan ska stimulera barnens språkutveckling poängteras. Genom att erbjuda barnen en miljö som stimulerar till det och ges

möjlighet att lyssna på högläsning, samt att samtala om böcker och andra texter. Fast (2011) beskriver att barnen lär sig mycket om språket i högläsningen. Barnen kan ges möjlighet i högläsningssituationer att lära sig nya ord och lyssna till hur meningar byggs upp. Svensson (2014) menar att högläsningen ska vara ett redskap utifrån upplevelser, händelser och känslor, där barnens språkliga, sociala och känslomässiga förmåga kan utvecklas i arbetet med språkutveckling. Hultgren och Johansson (2016) poängterar att när barnen ges förutsättningar för att upptäcka böcker och att läsningen har ett värde krävs det att pedagogerna som förebilder engagerar sig och aktivt läser för barnen. De lyfter pedagogens roll som en viktig aspekt för att möjliggöra högläsningen och skapa intresse tillsammans med barnen. De poängterar även att planering är en förutsättning för att skapa den bästa läsupplevelsen där barnens språkutveckling möjliggörs. Genom att lyssna till högläsning menar Fast (2011) att barnen kan få en ökad förståelse för sin omvärld. Hultgren och Johansson (2016) lyfter att samhället idag präglas av texter vilket innebär att barnen möter detta tidigt i livet. För att barnen ska kunna utveckla och få intresse och nyfikenhet för böcker och högläsning krävs det att man skapar inbjudande miljöer med levande läskultur. Den levande läskulturen förklaras som en föränderlig miljö av böcker och andra artefakter som kan bytas ut utifrån exempelvis teman och intresse. Pihlgren (2019) skriver följande citat som kommer att avsluta detta kapitel för att belysa högläsningen som en viktig del i barnens vardag:

Högläsningen leder också till att nya ord används i barngruppen, att nya lekar leks och att nya berättelser berättas. (Pihlgren, 2019 s. 3)

1.2. Syfte

Syftet med denna studie är att belysa högläsningens betydelse i barns språkutveckling. Högläsningens betydelse kommer undersökas genom att ta reda på hur förskollärare tänker kring hur högläsningen kan bidra till att gynna barnens utveckling i verksamheten.

Forskningsfrågorna som kommer att undersökas i denna studie är:

- Vilka olika faktorer kring högläsning anser förskollärare vara viktiga och betydelsefulla?
- Hur beskriver förskollärarna att de kan arbeta med högläsning för att främja, utmana och stimulera barns språkutveckling i förskolan?

2. Litteraturgenomgång med forskningsöversikt

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning kring högläsning där tre underrubriker kommer att belysas utifrån olika aspekter.

2.1. Högläsning

Högläsning bör utföras varje dag beskriver Kleeck (2008). Wasik et al. (2006) lyfter att högläsning är ett bra sätt för att möjliggöra språkutvecklingen då de som ges mer tid för detta får ett större ordförråd. De menar att högläsningen bidrar till ord som barnen inte erfarit sedan tidigare och ges då möjlighet att koppla och förstå dessa i ett sammanhang. De poängterar vikten av att använda böckerna som artefakter i ett socialt och lärande sammanhang, bland annat bilderböcker för att skapa konversationer där pedagogen fungerar som en aktiv lyssnare. Det bidrar till att pedagogerna kan vara en del i deras proximala utvecklingszon genom att ställa frågor som kan bidra till ny kunskap. Hagen (2017) beskriver att det syns en stor skillnad på de barn som får omfamnas av böcker och framförallt högläsning både i förskolan men även i hemmen. Hon menar att de har ett större ordförråd och läsförståelse än de som inte får samma förutsättningar. Vidare beskriver Hagen (2017) att samtalen som sker kring högläsningen gynnar barnens ordförråd i sammanhanget. Även Kleeck (2008) lyfter att högläsning bidrar till barns ordförråd och meningsbyggnad, både genom att lyssna och samtala om det som lästs. Ordförrådet byggs upp, där orden sedan kan sättas in i olika sammanhang, där barnen lär sig att se samband i sagor och andra texter. Hon beskriver också att när

pedagogen läser högt för barnen och ställer frågor kan detta bidra till och möjliggöra fortsatta tankar och reflektioner hos barnen, men också att sagan förstärks. Alatalo och Westlund (2021) lyfter högläsningens betydelse där barn lär sig att lyssna, skapa bilder i sitt sinne, öka sitt ordförråd, men också få utlopp för sin fantasi. Genom social interaktion i högläsningen kan barnen få en större förståelse för sin omvärld. I sagor får barnen möjlighet att möta världen genom olika karaktärer som ett sätt att öka sin förståelse och utveckla sin fantasi. Pedagogens roll beskrivs genom att belysa samtalskvaliten, där diskussioner mellan barn och vuxna är väsentliga inom högläsningen. Genom att använda böcker efter barnens intressen uppmuntras samtalen, vilket kan leda till givande och engagerande diskussioner. Kindle (2013) menar att högläsning är en vanligt förekommande aktivitet på förskolan som bidrar till barns språkutveckling. Hon betonar att högläsningen är den viktigaste aktiviteten där pedagogerna kan stödja barns språkutveckling. Pedagoger kan arbeta med barnen utifrån högläsningen på olika sätt menar Kindle (2013) som exempelvis estetiska upplevelser, eller att arbeta med diskussionerna som kommer upp under sagans gång. Detta kan förstärka och uppmuntra barnen att tänka vidare för att få en större förståelse kring nya kunskaper. Cabell, Zucker, DeCoster, Melo, Forston och Hamre (2019) menar att under förskoleåren tar barn till sig en mängd kunskaper kring språkutvecklingen som sedan ligger till grund för läsförmågan. De beskriver också interaktiv bokläsning genom att arbeta med högläsning på olika sätt. Interaktiv bokläsning erbjuder barnen mer kunskap och erfarenheter kring ämnet som berörs, i denna typ av aktivitet deltar både pedagoger och barn aktivt.

2.1.1. Pedagogens roll

Hagen (2017) lyfter aspekterna av att pedagoger ska ge barnen möjlighet att utveckla deras språkutveckling, genom att utmana dem i högläsningen och att ställa öppna och utmanande frågor. Detta kan skapa meningsfulla samtal och diskussioner i ett socialt sammanhang. Wasik et al. (2006) betonar också vikten av att ställa öppna och utmanande frågor för att barnen ska få syn på sin egen utveckling och

för att utmana barnen i deras tankar. De menar även att pedagogens roll gällande dialog och samtal är viktig eftersom det är pedagogen som ger barnen möjlighet att utveckla deras språkliga förmåga och ordförråd. Kleeck (2008) beskriver att när pedagogen läser högt, diskuterar och ställer utmanande frågor till barnen kring sagan ges de dessutom möjlighet att ytterligare förstå det som lästs. De beskriver även inferentiella frågor vilket förklaras som fördjupade frågor och är ett sätt att utmana barnen i deras tänkande för att utveckla vidare kunskap. Detta ses som en stor förutsättning som pedagogerna rekommenderas använda för att utmana barnen och ge dem möjlighet till maximal språkutveckling. Alatalo och Westlund (2021) lyfter vikten av att ställa öppna frågor kring texten och bilderna för att skapa diskussioner, då det anses viktigt under högläsning. Norling et al. (2015) belyser vikten av att ge barnen möjlighet till de artefakter som krävs för att utöva språkutveckling. Det handlar även om att fånga barnens intresse och för detta krävs en medveten pedagog som kan fortsätta motivera och stimulera barnens engagemang i detta. Norling et al. (2015) beskriver pedagogernas engagemang i både undervisning och i de vardagliga samtalen som viktiga komponenter i språkutvecklingen. Cabell et al. (2019) betonar vikten av högläsning i undervisning för barn där målet är att utveckla sitt språk och där samtalet är en viktig aspekt. De menar att samtalet kan påverka små barns språkutveckling. I samtalet under högläsningen kan exempelvis karaktärerna och händelserna från sagan beskrivas. De lyfter också fram att pedagogen kan använda sig av drama och rörelse för att få barnen delaktiga i högläsningen. Wasik et al. (2006) beskriver att minskad utveckling sker hos de barn som inte får möjlighet att delta i konversationer. Det är alltså pedagogens viktiga roll att vara engagerad i detta för att barnen ska ges möjlighet att förstå sin omvärld och få en grund i sin läs- och skrivförmåga inför framtiden. Williams och Sheridan (2006) beskriver samspelet mellan pedagoger och barn, barn och barn där mötet kan få en positiv effekt beroende på pedagogernas kompetens. Detta för att hålla kvar vid barnens nyfikenhet och intresse vilket kan leda till att barnen utvecklar ett livslångt lärande. De lyfter vikten av att planera där organisation och genomförande är viktigt för att sedan fånga barnen och hjälpa dem

vidare i sin proximala utvecklingszon. Genom att utvärdera och reflektera kring aktiviteten menar de att detta kan öka kvaliteten i denna process då pedagogerna kan få en insyn i vidare planering framöver. Alatalo och Westlund (2021) beskriver pedagogens roll utifrån planering av högläsning, där böcker väljs ut noggrant utifrån barns intresse och engagemang för att språkutveckling ska ske. Kindle (2013) beskriver på liknande sätt vikten av planering för att högläsningssituationen ska bli givande i interaktioner både för barn och pedagoger.

2.1.2. Förskolans miljö

Norling et al. (2015) menar att miljön har en stor inverkan på vilket sätt barnen tar till sig nya kunskaper och erfarenheter. I förskolorna de observerat beskrivs miljöerna som berikade med bokstäver, symboler och text som gynnar barnens språkutveckling genom att de ges möjlighet att vistas i en rik miljö, då barnen redan i tidig ålder utvecklar grunderna för läs och skrivförståelse. Wasik et al. (2006) beskriver att i de miljöer barnen inte utvecklade skriv- och läsförståelse, fanns inte heller tillgång till material då det poängteras som viktigt när det gäller barnens språkutveckling. Williams och Sheridan (2006) lyfter att miljön behöver vara av hög kvalitet för att barnen ska ges möjlighet att utmanas då barn lär genom att få uppleva. De menar även att miljön ska konstrueras och vara uppbyggd på ett sätt som gör att det går att interagera med andra människor. Genom att konstruera miljön på ett sådant sätt där social interaktion möjliggörs, har en stor betydelse eftersom miljön och människor påverkar och utvecklas av varandra.

Cabell et al. (2019) menar att högläsningens betydelse är beroende av hur pedagogen väljer att utforma miljön, där barn och pedagoger kan föra samtal och diskussioner i en social interaktion. De menar även att detta blir en viktig faktor för att fånga barnens intresse för att aktivt kunna delta i högläsningen. De beskriver vikten av en inspirerande miljö men även problematiken kring den. Miljön ska vara genomtänkt menar Cabell et al. (2019) där stormoment inte får förekomma eftersom det kan leda till att lärandet hindras och försvåras, vilket inte blir ett optimalt

lärande. Den interaktiva bokläsningen beskriver Cabell et al. (2019) som värdefull och viktig eftersom miljön, dialogen och interaktionen mellan varandra är oskiljaktiga för barns inhämtande av intresse, erfarenheter, ordförråd och språkutveckling i högläsningen.

2.1.3. Social interaktion och delaktighet

Social interaktion har en stor betydelse i barns språkutveckling. Norling et al. (2015) beskriver att ett positivt klimat är en viktig förutsättning för lärande. Genom att använda sig av språket på olika sätt i ett socialt sammanhang bidrar det till bra kamratrelationer, samspel och att kunna inta andras perspektiv. Alatalo och Westlund (2021) menar att vid högläsning har barnen möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina egna erfarenheter genom kommunikation och interaktion i samspel med andra. Wasik et al. (2006) menar att dialogen är viktig och är något som återkommer kontinuerligt i deras forskning då barnen ska ges möjlighet att prata och diskutera för att fortsätta utveckla sitt språk och ordförråd. Även Norling et al. (2015) menar att detta är avgörande för att barnen ska kunna vara demokratiska medborgare i samhället. De menar även att den sociala interaktionen är av avgörande betydelse, då det i detta sammanhang möjliggör lärandet. Detta innebär att även den sociala interaktionen har en stor relevans i barnens språkutveckling, vilket pedagogerna måste förespråka för att gynna barnen i utvecklingen. Williams och Sheridan (2006) menar att barns sociala interaktion och samarbete är en grundläggande förutsättning för barns inlärningsprocess. Barn lär sig genom att kommunicera med andra människor, där de lyfter fram att dialogen mellan barn är viktig där tankeutbyte sker och nya idéer skapas. Detta innebär att barnen får syn på olika saker, där erfarenhetsutbyte kan ske i dialogen mellan varandra. För att lärande ska ske och dialogen bli möjlig beskriver de att det är lämpligt att arbeta i små grupper om två till tre barn, de poängterar att gruppstorleken är viktig i ett sådant sammanhang. Även Kleeck (2008) tar upp vikten av att dela in barnen i mindre grupper för att öka effekten av språkutveckling hos barnen i högläsningssituationer, detta för att ge alla barn möjlighet till

delaktighet. Delaktigheten i detta fall handlar om samtal och diskussioner kring sagor för att bygga vidare på sin kunskap. Genom dialoger under aktiviteten utökas språkutvecklingen där samtal kring sagan stimulerar barns ordförråd och fantasi.

Sammanfattningsvis lyfts högläsningens betydelse utifrån pedagogens roll, förskolans miljö, social interaktion och delaktighet som grundläggande aspekter för barns språkutveckling. Alatalo och Westlund (2021) beskriver att högläsningen är en social aktivitet och poängterar att den skapar glädje för barnen i lärande sammanhang.

3. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt presenteras den sociokulturella teorin då samspel och interaktion är viktiga aspekter i barns språkutveckling. Värt att belysa är att denna del är skriven utifrån olika författares tolkning av Lev Vygotskijs teori. De centrala begrepp som kommer att presenteras i detta avsnitt är samspel, interaktion, proximal utvecklingszon, medling, artefakter, mediering och proximala miljöer.

Strandberg (2006) beskriver Vygotskijs teori om det sociokulturella perspektivet där han lyfter att lärande sker i samspel och interaktion med andra. Eun (2010) beskriver att social interaktion handlar om kommunikation och samtal mellan människor och poängterar att social interaktion är den största drivkraften i utvecklingen. Hagen (2017) beskriver att processen inför att börja läsa och skriva börjar tidigt hos barnen då de proximala miljöerna beskrivs som värdefulla i deras utveckling. Dessa proximala miljöer kan bestå av det Strandberg (2006) beskriver som artefakter utifrån Vygotskijs teori, som exempelvis böcker, symboler och texter. Genom att barnen får omfamnas av denna miljö kan de bli inspirerade och få engagemang i denna språkliga process då de får möjlighet att vilja lära mer, utforska och använda de artefakter som erbjuds. Strandberg (2006) beskriver det situerade lärandet, där han lyfter att det är lättare att ta till sig ny kunskap när miljön

är anpassad till det som man ska utveckla ny kunskap om. Eun (2019) menar på liknande sätt att miljön har en stor inverkan i människors sociala utveckling.

Strandberg (2006) beskriver att den proximala utvecklingszonen är en förutsättning där pedagogen har en stor roll för att barnen ska kunna klara något på egen hand, för att kunna nå nästa steg i sin utvecklingszon. Eun (2019) definierar Vygotskijs teori där det sociala och kulturella ligger till grund för människans kognitiva utveckling, där lärandet handlar om att interagera tillsammans i denna proximala zon. Genom att diskutera och analysera tillsammans i samtalet mellan människor i en social interaktion skapas ny kunskap och lärande. Pedagogens aktiva roll i denna process har en stor betydelse i ett socialt sammanhang. Hon poängterar även att lärandet sker mellan människor där den mer kompetenta samspelar med någon som inte har fått samma kunskaper, detta behöver inte bara ske i interaktion med pedagogens hjälp. Eun (2010) definierar den proximala zonen där kunskapandet som sker i sociala sammanhang överförs i den individuella kunskapen. Eun (2010) menar att pedagogens roll i denna utvecklingszon handlar om att uppmuntra till och möjliggöra diskussioner där potential att utveckla, lära och fortsätta i sin egen proximala zon kan möjliggöras för barnen. Medling är ett återkommande begrepp i den sociokulturella teorin som Eun (2010) beskriver om hur något förmedlas. Det kan handla om kommunikationen, där dialogen mellan människor är en form av medling, symboler som förmedlar samma betydelse till alla människor och artefakter som hjälpmedel för att kunna lära och förstå något nytt. Hon beskriver att det är viktigt att pedagogen skapar relationer till barnen som bygger på ömsesidig respekt och omtanke, men också mellan barnen då de lär i samspel med varandra, alla ingår i en social utveckling tillsammans.

Eun (2010) beskriver och lyfter begreppet mediering som också är ett centralt begrepp inom det sociokulturella perspektivet. Det handlar om mötet och samspelet mellan den omgivande världen och individen. De menar även att mediering handlar om att använda de artefakter som finns i omgivning för att barnen ska kunna fortsätta utvecklas.

Avslutningsvis vill vi lyfta ovannämnda begrepp som beskrivs i den sociokulturella teorin som är kopplade till vår studie. Sammanfattningsvis ser vi att social interaktion genomsyrar denna teori.

4. Metod

I detta avsnitt presenteras studien utifrån valet av metod, urval, genomförande, bearbetning av empiri, metoddiskussion och etiska ställningstagande som har tagits i beaktning.

4.1. Val av metod

I denna kvalitativa studie utgörs empirin av intervjuer med legitimerade förskollärare. För att undersöka intervjufrågornas (Bilaga 2) rimlighet genomfördes en pilotstudie med en barnskötare. Holme och Solvang (1997) menar att valet av att utföra en pilotstudie kan vara en fördel för att få en förståelse för frågornas rimlighet innan analysen av studien genomförs. Intervjudatan som samlats in beskriver Denscombe (2016) som semistrukturerad där öppna frågor används som möjliggör djupare svar där respondenternas idéer kan synliggöras. Intervjuer har genomförts då vi anser att det är en rimlig metod. Detta kan leda till att vi får svar på de ställda forskningsfrågorna eftersom förskollärarnas perspektiv är en stor del av studiens innehåll. Holme och Solvang (1997) lyfter fram att denna typ av intervjumetod påminner om ett vanligt, vardagligt samtal som kan upplevas avslappnat för respondenten. De menar att denna form är den som styr respondenterna minst i sina svar, de ges i stället möjlighet att påverka samtals utveckling. Rennstam och Wästerfors (2015) beskriver att intervju som metod synliggör respondentens erfarenhetsvärld utifrån deras perspektiv och lyfter fram att de bygger på interaktioner mellan människor.

4.2. Val och beskrivning av undersökningsgrupp

I denna studie har sex förskollärare intervjuats, de är verksamma på fem olika förskolor och är från två olika kommuner. Respondenterna som deltagit i studien är legitimerade förskollärare, då det är deras tankar som ska lyftas fram i studien. Förskollärarna som intervjuades valdes slumpmässigt ut utifrån vårt närområde vilket Denscombe (2016) beskriver som explorativt urval.

4.3. Genomförande

Vi började med att skicka ut mail till rektorerna, där vi presenterade oss och förklarade kort innebörden av vår studie. Vi ställde även frågan om det fanns några förskollärare som var villiga att delta. I mailet bifogades ett missivbrev med samtycke (Bilaga 1), vilket innebär att informationskravet och samtyckeskravet tagits i beaktning. Vi fick endast svar från en rektor där två förskollärare valde att delta i studien. Det innebar att vi skickade ut förfrågan till fler förskolor och även direkt till förskollärarna för att få svar. Efter att förskollärarna svarat ja, tog vi kontakt via telefon för att boka tid och plats för intervju. På grund av rådande pandemi fick deltagarna välja om intervjuerna skulle ske genom fysiska eller digitala träffar. Detta resulterade i att en intervju utfördes digitalt och fem utfördes fysiskt. En respondent intervjuades åt gången där vi båda var delaktiga i mötet. Vid genomförandet utförde en av oss intervjun medan den andre förde anteckningar. Anteckningarna användes sedan som ett stöd för oss men även för respondenterna där det som antecknades under intervjun lästes upp för att motverka tolkning av deras svar. Respondenterna fick även möjlighet att fylla på med information i sina svar eller säga ifrån om något hade uppfattats fel. Antalet frågor som ställdes var elva och varje intervju varade i ca 30–60 minuter. Alla intervjuerna spelades in i syfte att vi skulle kunna gå tillbaka och lyssna på det insamlade materialet vid transkribering, då det kan vara svårt att hinna anteckna allt som sägs. Nyttjandekravet har tagits i beaktning eftersom det insamlade materialet lagrats där endast vi som utför denna studie har tillgång till det. Konfidentialitetskravet har

tagits i beaktning då personuppgifter inte kommer att framgå i studien och därför har vi valt i vårt resultat att benämna förskollärarna med nummer för att inte lägga någon värdering i detta.

4.4. Bearbetning och analys av det insamlade materialet

Intervjuerna som utförts spelades in för att vi sedan skulle kunna transkribera materialet. Denscombe (2016) beskriver att transkribering görs för att det ska bli enklare att utföra sökningar och jämförelser i sin insamlade data. Transkribering valdes därför som metod för att underlätta bearbetningen av empirin. Efter att transkriberingen av alla intervjuer hade genomförts började vi tillsammans att gå igenom och analysera alla svar och kategorisera svaren i studiens resultat. I processen med transkribering valde vi att inte skriva fram störningsmoment som kunde ske i intervjuerna eller små ord där det inte behövdes läggas någon värdering i. I analysen valde vi att använda oss av skriftspråk för att underlätta resultatet för läsaren. Vi har använt oss av grundad teori när vi analyserat vårt transkriberande material. Denscombe (2016) beskriver att grundad teori innebär att den insamlade empirin kräver granskning för att kunna kategoriseras. Genom att reflektera och kategorisera empirin möjliggör det till att fånga upp det som sägs för att kunna koppla till teori. Efter transkriberingen analyserades materialet genom att kategorisera svaren och färgmarkera innehållet, det gjordes för att på ett tydligt sätt få en överblick över de faktorer pedagogerna ser som värdefulla i högläsningen utifrån intervjufrågorna. Dessa blev sedan underkategorier i diskussionsdelen. Genom att utföra transkriberingar har bearbetningen av analysen underlättats i förhållande till vårt resultat. I genomförandet av våra transkriberingar har vi lagt vikt vid konfidentialitetskravet som beskrivs av Löfdahl (2016) då deltagarnas personuppgifter inte kommer att framgå i studien.

4.5. Metoddiskussion

Vid genomförandet och insamlingen av denna studie var förhoppningen att intervjua åtta förskollärare. Vi insåg sedan att vi hade för höga ambitioner eftersom

materialet hade blivit för stort med så många deltagare. Ett annat problem vi stötte på handlar om att vi hade svårt att få tag på respondenter som ville delta i studien. Vår tanke från början var att intervjua förskollärare på både syskon- respektive småbarnsavdelning på samma förskola i syfte att få syn på hur de kan jobba förberedande med barnen. Vi insåg att även detta hade blivit ett för stort arbete att utföra och att risken att jämföra blivit för stor vilket inte är vårt syfte i studien. Observationer av miljön var något som vi ville koppla till vårt resultat i denna studie, men insåg att de hade större betydelse för oss själva som ligger till grund för en större förståelse i svaren som förskollärarna gav. En anledning till att vi skickade ut missivbrev och information av studien till rektorerna, handlar om att ta de etiska ställningstagandena i beaktning för att få tillåtelse att observera miljöerna på berörda förskolor. För att öka studiens giltighet valde vi att genomföra en pilotstudie för att undersöka om intervjufrågorna är relevanta och kan leda till att få svar på vårt syfte i undersökningen. Efter genomförd pilotstudie ändrades frågorna något, vilket vi kan se har fått en stor betydelse i resultatet av vår studie, eftersom vi fick mer djupgående svar av respondenterna. När intervjuerna genomfördes närvarade vi båda vid detta tillfälle. Detta kan innebära och upplevas som att vi kommer i en maktposition vilket Denscombe (2016) beskriver kan ske när intervjuerna ska genomföras och att det kan finnas en osäkerhet hos deltagarna kring deras handlande i verksamheten. Det är då viktigt att ha en ömsesidig respekt mot varandra eftersom syftet inte handlar om att undersöka vad som anses rätt och fel i studien. För att försöka undvika vår så kallade maktposition och minska respondenternas nervositet skulle intervjufrågorna lämnats ut i förväg, detta för att respondenterna ska veta vad som förväntas av dem när vi kommer.

4.6. Etiska ställningstagande

Etiska ställningstaganden tas i beaktning för att respondenterna ska känna sig säkra och trygga i sitt deltagande i studien. Enligt Vetenskapsrådet (2002) och Vetenskapsrådet (2017) ska dessa fyra krav följas i en vetenskaplig forskningsansats.

- Informationskravet
- Samtyckeskravet
- Konfidentialitetskravet
- Nyttjandekravet

I denna studie har informationskravet och samtyckeskravet tagits i beaktning då det skickats ut missivbrev (Bilaga 1) med samtycke till förskollärare på olika förskolor. I missivbrevet beskrivs bland annat syftet med forskningen, information om vilka villkor de har som deltagare, presentation av oss och att deltagarna när som helst får avbryta sin medverkan då detta är frivilligt. Samtyckeskravet som handlar om det frivilliga deltagandet där samtycket ska bekräftas genom underskrift. Med tanke på Konfidentialitetskravet kommer den insamlade datan att bevaras och endast finnas tillgänglig för oss. Den insamlade datan och de personuppgifter som kan uppkomma i studien kommer att användas till denna avsedda studie för att kunna få syn på ny kunskap utifrån vår empiri, vilket nyttjandekravet handlar om. Detta är en viktig aspekt för att skydda deltagarna i studien.

Avslutningsvis lyfter vi fram att vi utfört semistrukturerade intervjuer där etiska ställningstaganden har tagits i beaktning för att skydda alla deltagare i studien.

5. Redovisning av resultat

I detta avsnitt presenteras de resultat vi fått fram genom den empiri vi har samlat in. Utifrån empirin har vi valt att dela in avsnittet i sex kategorier, varav en underrubrik. Alla förskollärare lyfts fram med citat utifrån vårt transkriberade material. Utifrån detta vill vi lyfta fram att syftet med denna studie är att belysa högläsningens betydelse i barns språkutveckling.

5.1. Pedagogens roll och den proximala utvecklingszonen

Pedagogens roll lyfts ofta, på olika sätt, som den viktigaste komponenten i högläsningssituationer. Oavsett om det är barnet eller pedagogen som tar initiativ till högläsning är det ändå pedagogen som utformar situationen, hur de väljer att besvara barnen och få de delaktiga.

Förskollärare 5 berättar:

Alltså min roll är ju att få barnen delaktiga, det tycker jag är absolut det största.

Att göra barnen delaktiga i högläsningen är något som förskolläraren beskriver som den viktigaste aspekten när det handlar om pedagogens roll. Samtidigt lyfts också nyfikenheten och intresset hos både barn och pedagoger som viktiga aspekter inom högläsningen.

Förskollärare 6 beskriver:

Ja alltså man tar vår roll så tänker jag att vi ska vara nyfikna och upptäcka tillsammans med barnen, vi ska vara intresserad av det vi läser liksom förmedla det till barnen.

Utifrån förskollärarnas svar kan vi urskilja att de ser pedagogens roll vid högläsningen ganska lika, men ändå så olika. De lyfter olika aspekter där deras roll står i fokus för att kunna möjliggöra barnens språkutveckling utifrån högläsningen.

Förskollärare 1 beskriver pedagogens roll på ett annat sätt:

Vi har den största rollen, det är ju bara så att för det första så mimik, kroppsspråk, glädje, att det här tycker jag är jätte roligt, jag använder då min röststyrka, så det ligger ju aldrig på barnen och få till en trevlig högläsningstund, det ligger alltid på pedagogen.

Förskollärare 2 beskriver på liknande sätt:

Det är ju en jätteviktig roll, det är ju inte bara till och sätta sig och läsa en saga och liksom läsa från punkt till punkt, utan det krävs ju inlevelse, tankegång och

reflektion över det som händer, ställa frågor utifrån text och bilder, återberättning, det är väldigt många delar i det här när man läser en bok, samtidigt som det är en fantastisk stund.

Förskollärare 4 beskriver i sin tur:

En form av inspiratör känner jag lite, jag ska fånga deras uppmärksamhet, vad står det i texten och vad finns det på bilderna, samtidigt att hålla den röda tråden.

Vi kan tydligt se hur pedagogens roll lyfts fram som väldigt viktig för att få till en lärorik högläsning tillsammans med barnen. De lyfter att gruppstorleken och konstellationen av barn har stor betydelse i högläsningen för att kunna möta alla i deras språkutveckling. Då är det pedagogens roll att utforma dessa där de individuella behov tas i beaktning.

Förskollärare 1 säger:

Utmaningen är även för oss att få med alla barn, för du kan inte ha för stor grupp då, då är det gruppstorleken som avgör.

Här kan vi på ett tydligt sätt se gruppstorleken betydelse där indelningen i fler mindre grupper anses vara givande för att få större möjlighet att möta alla utifrån varje barns behov. Genomförandet i högläsningen anses vara svårt i den bemärkelse att ha ett syfte och kunna tillgodose alla barnen i en större grupp. Betydelsen av att möta alla barn efter deras behov lyfts, där pedagogen har en stor roll i barnets utveckling genom att hjälpa dem vidare i sin proximala utvecklingszon.

Förskollärare 3 beskriver:

Det kan vara svårt att hitta en bok som passar för alla, men om det är någon som kanske behöver de där basic första böckerna och någon som behöver lite mer. Och ibland gör vi så att vi delar i grupper så att varje grupp ska kunna få sitt. Där ger jag som pedagog också att jag vet ju vad barnen behöver man kan prata lite extra om kanske färger eller att man liksom benämner och ger barnen utrymme att själva titta och prata om bilderna och benämna.

Den proximala utvecklingszonen handlar om att pedagogen ska se vad barnen behöver i sitt nästa steg i utvecklingen och kunna utmana barnen vidare i det. Pedagogens roll har en stor betydelse i barnens proximala utvecklingszon, vilket vi kan se att förskollärarna pratar om i våra intervjuer på olika sätt. Förskollärarna pratade även om vad barnen ska kunna när de kommer upp i förskoleklass och vad som förväntas av dem där. Vilket möjliggör att se till barnens olika behov, där alla lär på olika sätt och där de sedan kan hjälpa barnen vidare i sin proximala utvecklingszon.

5.1.1. Planering

Högläsning är något som sker varje dag, ofta spontant, men också vid planerade situationer. Förskollärarna lyfter att aktiviteter som innefattar högläsning planeras både i arbetslaget och i den enskilda planeringen. Flera av dem arbetar just nu med läslýftet, där fokus ligger på högläsning, därför sker det mycket planering kring detta i deras verksamhet. Men de lyfter också vikten av planerade högläsningssituationer genomgående i verksamheten alltid. Några av förskollärarna förklarar även att planering och förberedelse är en viktig aspekt för att få till en högläsningssituation som kan bidra till att fånga barnen och utmana dem i sin språkutveckling. Under planeringarna finns även utrymme för reflektion och utvärdering där även sådant som de behöver bli bättre på och utvecklas i får ta plats.

Förskollärare 2 säger:

Sen är det ju utvärderingarna där vi säkrar kvaliteten och dem gör vi ju kontinuerligt hela tiden där vi skriver hur så att säga vårt arbete fungerar och vad är det som vi behöver bli bättre på, vad behöver vi inläsa för att det ska bli bättre. Så det är ett stort arbete innan och efter, det är verkligen det.

Förskollärare 1 beskriver:

Jag kan nog tycka att nittio procent av högläsningens planering är vägen när man läser och vad man bjuder på.

Förskollärare 6 berättar:

Då kanske jag väljer ut en bok och har en tanke med den, ibland kanske det är en bok om en känsla, vi har läst någon bok om att vara modig, då kanske jag lägger upp planeringen att vi läser, så har jag kanske några frågor förberedda kring det, kring och hur man kan vara modig eller vad det innebär att vara modig för barnet och hur de tänker att det är, och att man pratar om det liksom och sen att man återkopplar senare.

De tre förskollärarna beskriver högläsningens planering på olika sätt, där den lyfts fram som en stor del och viktig inför och utvärderingen efter genomförandet. De beskriver även hur man kan tänka kring högläsningen och vikten av att planera, genomföra och utvärdera.

5.2. Artefakter

Artefakter är återkommande i alla våra intervjuer på olika sätt. De vanligaste i sambandet med högläsning är böcker. Det förekommer också andra artefakter som några av förskollärarna beskriver som konkret material, som i sin tur förstärker högläsningen för barnen.

Förskollärare 3 säger:

Och på samlingen har vi ofta konkreta material till sagan för att förstärka sagan.

Även Förskollärare 1 använder sig av konkret material som begrepp och beskriver betydelsen av att använda sig av det:

Men det är ju så att barn kanske inte förrän i sex års ålder kan se bilder i sitt huvud riktigt så att vi använder oss mycket av rekvisita. Jag vill säga att jag använder mig mycket av konkret material för att fånga barnen.

Flera förskollärare berättar att de använder konkret material på olika sätt i högläsningen för att förstärka sagan och upplevelsen. Det kan till exempel vara flanosagor, bokpåsar, boksäckar, bokträd med pixiböcker, figurer som förknippas

med karaktärerna i sagan, babblarna, tydliga bilder, magnettafla, bildpromenad
ritsaga och boklåda.

Förskollärare 1 säger:

Genom flanosaga, kan du läsa högt och sen sätter du upp bilderna, magnettafla
eller ritsaga. Då får du barnen delaktiga på ett annat sätt.

Förskollärare 4 beskriver ett annat sätt att arbeta med artefakter:

Vi ska jobba med babblarna, så nu ska vi jobba med varje babblare en liten period,
så där har vi jättemycket språkmateriäl.

Förskolläraren berättar att de har babblarna som tema på avdelningen där bland
annat högläsningen är en del i temat. Gemensamt är att artefakterna finns
tillgängliga för barnen och möjliggör barnens egna initiativ. Det ser dock lite olika
ut beroende på barnens ålder som förskollärarna jobbar med. Vi kan tydligt se att
polyglutt ofta tas upp. Pollyglutt är en bokbank med inlästa sagor på olika språk.
Pedagogerna beskriver att detta är ett hjälpmedel för alla barn där de lyfter att det
positiva framförallt är att sagorna finns inlästa på många olika språk. Något som vi
kan se att förskollärarna är överens om är att polyglutt inte ersätter högläsningen,
då barnen inte får samma möjlighet till social interaktion och närhet.

Förskollärare 2 säger:

Polyglutt är en jätte fantastisk bokbank för barnen, men den ersätter aldrig den
riktiga högläsningen. Det är liksom, annars är det mest lyssna och du sitter i din
egen värld och bildar dina egna tankar men det är ju faktiskt ingen som kanske
bemöter dig på det sättet.

Genom att arbeta med polyglutt som artefakt lyfter förskollärarna att svårigheten
med det kan vara att den sociala interaktionen inte blir tillgodosedd med tanke på
barns olika behov inom språkutvecklingen.

5.3. Förskollärarnas uppfattning kring syftet med högläsning och utveckling

Vi kan se att det finns många olika syften som lyfts fram från våra respondenter. Det kan vara att lära sig hantera och uppleva böcker. De vanligaste och mest återkommande är att få närhet, stimulera fantasin och att barnens ordförråd utvecklas i högläsningen eftersom de ofta får höra nya ord, vilket är viktigt att få med i det barnen gör och benämna det.

Förskollärare 3 berättar:

Det finns flera olika syften, dels att få närhet, att man kan sitta med ett barn i taget och läsa för att dem ska bli sedda eller om det är något de behöver.

Förskollärare 6 säger:

Dels tänker jag det här att man kan sitta tillsammans och gå in i en annan värld, att man upptäcker någonting nytt, böckerna har mycket att ge och så, man får använda sin fantasi både jag och barnen får använda fantasin och det kan hjälpa till och bidra, när det kommer till deras språk deras språkutveckling och sådär. Jag tänker att desto mer man läser desto mer ökar man deras ordförråd.

Förskollärarna beskriver att syftet genom högläsning är så mycket där fantasi, ordförråd och närhet är betydelsefulla aspekter för att möjliggöra barnens språkutveckling och språkförståelse.

Förskollärare 1 berättar:

Så syftet är att utmana och berika fantasin. Förstå att det skrivna språket kan vara väldigt spännande. Att det är en mysig stund tillsammans. Det är jätteviktigt, sen såklart språkförståelse, det beror på lite vilken bok jag väljer och vad för syfte jag har med boken och att man ska få dem intresserade att här öppnas en helt ny värld. Det är inget konstigt som händer här, det är spännande.

Förskolläraren ovan beskriver syftet utifrån ett annat sätt att se på högläsningen, där fantasin och upptäckten av böcker kan vara en spännande, rolig och en mysig stund.

De berättar att genom högläsningen får barnen möjlighet till sammansatta meningar och nya ord där en bildpromenad både kan göra barnen delaktiga och få utlopp till att utveckla sin språkutveckling.

Förskollärare 4 beskriver:

De får ju höra fler ord, de kan man kan, pratar man kring boken så kan man tänka framåt man kan tänka bakåt, de är med språkutveckling, framförallt är väl nya ord och sammansättningar på meningar tänker jag och läsriktningen när man följer med fingret när man läser.

Förskollärare 5 säger:

Jag tycker ju syftet är ju att barnen ska få vara med och läsa, att man använder bildpromenad som det kallas och gå igenom hela boken, man stannar när barnen vill, och läser det några gånger, och syftet är ju att de ska få höra, de ska få se och de ska få vara delaktiga.

Här kan vi se att man kan använda sig av högläsningen på olika sätt. Dels för att möjliggöra barnens språkutveckling och dels för att visa hur man läser, så att barnen får en förståelse för det. Några förskollärare beskriver att de använder sig av en bildpromenad där barnen kan se alla bilder innan läsningen börjar. De beskriver att barnen kan få en förförståelse för vad som kommer att ske i situationen, men det ger också möjlighet till delaktighet där barnen själva kan samtala kring bilderna.

5.4. Samtal, sociala interaktioner och delaktighet

Alla respondenterna belyser vikten av social interaktion, där samtal och delaktighet återkommer hela tiden i olika högläsningssituationer. De menar att detta är en viktig aspekt för att kunna fortsätta utmana barnen vidare i sin språkutveckling. Delaktigheten lyfts fram på olika sätt, det kan handla om att barnen får välja bok, eller att de får använda sig av de artefakter som erbjuds vid tillfället men det kan också vara att de blir delaktiga i samtalen. Förskollärarna lyfter fram samtalen som grunden till att våga och vilja uttrycka känslor och säga vad de tycker.

Förskollärare 3 berättar:

Det är mycket samtal och mycket prat, vill att barnen ska få uttrycka sig, vad de tycker, känner och vill.

Förskollärare 6 säger:

Likadant här till samtal om när vi läser och sådant att man inte bara läsa en bok och sen, nu har vi läst klart boken, utan man kan jobba med den och reflektera tillsammans, kanske läsa den igen senare.

De beskriver vikten av reflektionen tillsammans i samtal där detta blir en process i barnens utveckling där fortsatt arbete kan möjliggöras, här blir den sociala interaktionen tydlig. De beskriver också att högläsningen inte behöver handla om att läsa klart en hel bok då samtalen i dessa tillfällen är så viktiga. De lyfter fram att det inte är ett stort problem om man fastnar vid samtal kring en och samma sida, då samtalen och barnens delaktighet är lika väsentliga inom högläsningen för att ge möjlighet att utveckla barns språkutveckling.

Förskollärare 1 berättar:

Inte hela världen om vi kanske fastnar på sidan ett för att den var så spännande och sen är det den man pratar om, syftet i sig är inte att läsa färdigt boken utan det är att få låta barnen ta del av den och känna sig delaktiga.

Förskollärare 3 säger:

Ja det finns ju mycket man kan prata runt bilderna och när du läser med flera så kan man ju få en diskussion med alla barnen vad de ser, hör och tänker. Så ibland hinner man ju inte färdigt en bok utan man läser några sidor så fastnar man ju där i diskussioner.

Det kan innebära att barnens intresse för bilderna i boken styr när samtalen om dessa blir fokus. Det kan också innebära att diskussionerna tar över och man fastnar i bilderna och därför läser man inte klart boken, där social interaktion är viktig. För de allra minsta barnen kan delaktigheten innebära att pedagogerna benämner sådant

som barnen känner till och ställer frågor kring det för att barnet ska kunna återkoppla och förstå sin omvärld.

Förskollärare 4 berättar:

Dels kan dem ju välja bok, vi har ju många böcker där man ska trycka på någonting eller knacka på någonting eller känna på någonting. Jag tycker det är viktigt när man läser en saga att man kan, oj här va en katt, har du en katt hemma? Är man då med dem små så tycker jag nästan att det är viktigare än att bara läsa allt som står.

För att få till de givande samtalen och social interaktion som beskrivs ovan, är gruppstorleken väsentlig i detta sammanhang för att också kunna möjliggöra delaktigheten.

Förskollärare 5 beskriver:

Jag tycker att det är bättre att dela in dem i små grupper där alla kan få möjlighet och va delaktiga, och att alla får ta plats.

Delaktigheten lyfts fram hela tiden av förskollärarna på olika sätt och i olika sammanhang. Här finns en koppling till att alla ska få ta plats, vilket också är en viktig del i social interaktion. De beskriver även delaktigheten genom att man kan lära av och tillsammans med andra där högläsning, samtal och den sociala interaktionen är en viktig förutsättning för att kunna lära tillsammans i denna sociala situation.

Förskollärare 6 säger:

Ibland så, vi jobbar även med bokpåsar här och gör små sagopåsar här på min avdelning där barnen kan sagorna redan och att då ibland kanske de kan vara delaktiga i att berätta sagan, så vi läser inte bara en bok när vi har högläsning utan ibland jobbar vi med sagor på andra sätt men den är ändå liksom högläsning, läsning och språk.

Samtal, social interaktion och delaktighet i högläsningen beskrivs genom ovanstående citat, där det beskrivs att barnen själva kan vara delaktiga i att berätta

en saga. På så sätt ges barnen möjlighet till att stärka språket genom samtal i social interaktion.

5.5. En lustfylld miljö

Något alla förskollärare pratar om är att miljön har en stor roll i barns språkutveckling där högläsning tas i beaktning. De beskriver miljön som lustfylld, inbjudande och som en lugn och mysig plats att vara på. Gemensamt för alla är att de har en soffa på avdelningen som är avsedd för högläsning och lugna stunder. Tillgängligheten av böcker och andra passande artefakter beskrivs som viktigt då det gör det möjligt för barnen att ta egna initiativ till högläsning.

Förskollärare 4 berättar:

Nästan alltid sker högläsning från bok i soffan i hallen och vi har en lugn läshörna där, där böckerna är framme, sen har vi en puff de kan sitta i, ett bord där alla böckerna står och högläsningen sker oftast där och när barnen väljer att komma med en bok till oss. Alltså böckerna måste vara synliga, det måste vara lättillgängligt, det är bra när det är på en särskild plats, det måste vara lugn, hyfsat lugn miljö, för du kan inte ha det inne i ett lekrum mitt i en hörna där det händer för mycket.

Förskollärare 5 säger:

Alltså allt ska vara byggt efter barnen, det är ju deras intresse som styr det.

Här beskrivs pedagogens viktiga roll att skapa inbjudande miljöer där barnens intresse och nyfikenhet lyfts fram. De poängterar även att böckerna ska vara lättillgängliga i en miljö där läsande kan genomföras utan störmoment. Även förskolebibliotek, kommunala bibliotek och bokbussar används i syfte att göra barnen delaktiga, fånga deras intresse och stimulera barnens språkutveckling.

Förskollärare 1 berättar:

Vi har ett förskolebibliotek som vi besöker i smågrupper. Vi har en hylla där vi har lite böcker uppställda för att det ska se lite lustfyllt och roligt ut med lite, att här vill man sitta och bläddra och titta. Där finns det två små fåtöljer och skumgummipuffar.

Förskollärare 2 säger:

Man får ju inte glömma att man har ett bibliotek och där ska vi börja gå på sagostund igen och det är också en jättefin upplevelse för barnen. Att få höra någon annan läsa.

Förskollärare 3 beskriver:

Och där brukar vi göra så att barnen får låna några böcker var och sedan sitter vi uppe på biblioteket och läser för att ge dem en annan möjlighet där. En annan läsmiljö kan man väl säga

Förskollärarna berättar att personal på biblioteket läser sagor för barnen och att det blir en ny miljö att använda sig av i högläsningen.

5.6. Fantasi och kreativitet

Fantasi och kreativitet lyfts ofta fram av förskollärarna, där de beskriver att fantasin och kreativiteten stimuleras av högläsningen. När barnen får se bilder eller skapa sig egna bilder utifrån sagan de lyssnar på möjliggör det en inblick i sagans värld.

Förskollärare 6 berättar:

Ibland kan det vara bra att kunna träna sig även med sin fantasi och vi bygger ju vidare på det vi läser tillsammans och ibland skapar utifrån det också, så att man gör något mer av det. Vissa böcker vi läser, då har vi teater med barnen och sen jobbar vi vidare på så sätt.

Förskollärare 2 beskriver:

Man kan få lite inblick i hur de uppfattar saker och ting och hur de tänker kring olika fenomen, ibland ger barnen en vuxen andra infallsvinklar som inte jag heller

hade och det gör att man kan utveckla det ytterligare, det finns inga rätt och fel, utan det är en stund eller tillfälle där man blickar in i varandras olika fantasivärld.

Högläsningen kan även handla om det som sker efteråt genom fantasi och kreativitet där förskollärarna lyfter olika sätt att använda sig av det som exempelvis skapande och teater. De beskriver också ett annat sätt att stimulera barnens fantasi och kreativitet, genom att använda högläsning utan att visa bilderna från boken, då skapas istället egna bilder i barnens tankar.

Förskollärare 3 säger:

Ibland kan man läsa en bok och inte visa bilderna för att de själva ska bilda sig sin uppfattning av vad som händer, för ibland känner jag att det är mycket fokus på bilderna, så barnen glömmor bort att lyssna och så vill man att de ska få höra texten också, och ibland kan man bara prata om bilderna, det beror på vilka barn man har och vad de behöver och hur situationen ser ut för övrigt.

Förskollärare 1 berättar:

Det är spännande, fantasin sätts igång, du kanske till och med startar kreativitet, för många gånger spinner dem vidare, vad var det som hände, kanske man kan måla det? Vad tror du hände efteråt? Kanske inte ha färdiga slut på boken.

När barnen skapar bilder i sina tankar skapar det också utrymme för att spinna vidare på sagan. En förskollärare lyfter att slutet av sagan inte alltid behöver läsas upp för barnen. Istället kan barnen skapa sitt eget slut där både samtal, fantasi och kreativitet kan stimuleras.

Avslutningsvis vill vi lyfta fram de olika faktorer förskollärarna beskriver som viktiga i högläsning som kan bidra till barns språkutveckling. Dessa faktorer är planering, barns proximala utvecklingszon, artefakter, den proximala miljön, sociala interaktioner, fantasi och kreativitet, där resultatet visar att pedagogens roll återkommer i alla dessa ovannämnda faktorer.

6. Analys av resultat

I detta avsnitt presenteras studiens resultat utifrån den sociokulturella teorin för att beskriva vår empiri. Vi kan se ett samband mellan den sociokulturella teorin och social interaktion vilket kommer att belysas i kommande underkategorier. Gemensamt för förskollärarna är att pedagogens roll, sociala samspel och artefakter är återkommande och har en stor betydelse i högläsningssituationer.

6.1. Social interaktion

I det sociokulturella perspektivet beskriver Strandberg (2006) att Vygotskijs teori utgår ifrån samspel och interaktion. I vårt resultat kan vi se att förskollärarna beskriver att denna aspekt har en stor betydelse för barns språkutveckling genom högläsningen, där man lär av och tillsammans med andra. Mycket av resultatet handlar också om samtal och delaktighet som är en del av lärandet i interaktionen mellan människor.

6.1.2. Samtal och delaktighet

Förskollärarna menar att samtal och delaktighet är en viktig aspekt för att utmana barnen vidare i sin språkutveckling, där delaktigheten lyfts fram på olika sätt. Det kan handla om att barnen får välja bok, eller att de får använda sig av de artefakter som erbjuds vid tillfället men det kan också vara att de blir delaktiga i samtalen. Eun (2010) beskriver medling som hur något förmedlas, där det handlar om social interaktion där samtalen mellan människor är en form av medling som är en av de viktigaste aspekterna i barns språkutveckling. Förskollärarna menar även att högläsningen inte behöver handla om att läsa klart en hel bok då samtalen i dessa tillfällen är så viktiga. Samtalet är en process i barnens utveckling där förskollärarna beskriver vikten av reflektion tillsammans med barnen, där social interaktion sker. Förskollärarna beskriver också att samtalen ligger till grund för att sedan våga och vilja uttrycka sig på olika sätt. Eftersom många förskollärare menar att samtalet har en stor betydelse för barns utveckling poängterar de att det viktigaste i en

högläsningssituation inte handlar om att läsa färdigt boken utan om samtalet och den delaktighet som uppkommer under läsningen, vilket återigen innebär att den sociala interaktionen fyller en viktig funktion i dessa sammanhang. Samspelet inom högläsning innebär samtal, delaktighet och interaktion uppkommer, där pedagogens roll har en stor betydelse.

6.1.3. Pedagogens roll och proximal utvecklingszon

Strandberg (2006) beskriver utifrån Vygotskijs teori att den proximala utvecklingszonen är en förutsättning där pedagogen har en stor roll för att barnen ska kunna klara något på egen hand. I resultatet kan vi se att alla förskollärare lyfter betydelsen av att dela in barnen i mindre grupper, eftersom det kan vara problematiskt att tillgodose alla barns behov och få dem delaktiga under högläsningen i en sådan situation. Eun (2010) menar att lärandet sker mellan människor och lyfter den proximala utvecklingszonen som något som sker i sociala sammanhang innan kunskapen når individen. För att dialogen ska bli möjlig menar Eun (2010) att det krävs att högläsningssituationen är genomtänkt då man ser till alla barns behov för att kunna stötta och utmana barnen vidare till nästa zon. I mindre grupp är det lättare att möta alla barn och föra meningsfulla samtal, där pedagogens roll handlar om att hålla kvar vid barnens intresse och spinna vidare på barnens tankar och erfarenheter utifrån högläsningen, vilket möjliggör språkutveckling och även detta sker i den sociala interaktionen.

6.1.4. Artefakter

Eun (2010) beskriver artefakter som hjälpmedel för att kunna lära och förstå något nytt och symboler för att underlätta förståelsen för sin omvärld. I lärandesituationer är artefakter en stor del för att ta till sig ny kunskap. Strandberg (2006) beskriver artefakter utifrån Vygotskijs teori, som exempelvis böcker, symboler och texter, vilket innebär de föremål som behövs vid en specifik situation, till exempel en bok vid högläsning. Eun (2010) lyfter begreppet mediering som handlar om mötet mellan individ och omvärlden, där individen använder de artefakter som finns i

omgivningen för fortsatt utveckling. Förskollärarna beskriver artefakterna som konkret material som används för att förstärka högläsningen för barnen i form av böcker, flanosagor, bokpåsar, boksäckar, bokträd med pixiböcker, figurer som förknippas med karaktärerna i sagan, babblarna, tydliga bilder, magnettavla, bildpromenad, ritsaga och boklåda.

6.1.5. En lustfylld miljö

I resultatet är det tydligt att alla förskollärare lyfter fram miljön som en viktig aspekt i barnens lärande för att möjliggöra intresse och stimulera till barns språkutveckling. Hagen (2017) beskriver dessa miljöer som proximala och värdefulla för barns utveckling då de är berikade med artefakter. Förskollärarna beskriver sina miljöer där högläsning sker som berikade med bilder på sagofigurer, soffor och böcker. En annan artefakt som lyfts fram är boken där bildpromenader kan utföras som grund till vad som komma skall i sagan, där barnen själva kan reflektera och återberätta. Det innebär att barnen får tillgång till språkliga aktiviteter i miljön. När pedagoger utformar en inspirerande miljö skapas en språklig process där nyfikenhet, viljan att lära mer och engagemang sker. Strandberg (2006) beskriver ett situerat lärande genom att skapa inspirerande och anpassade miljöer, vilket möjliggör att kunskapen blir lättare att ta till sig kring det som ska läras och utveckla ny kunskap om. Förskollärarna lyfter att miljön är viktig för att barnen ska bli inspirerade, till exempel finns det avsedda platser för högläsning. Dessa kan vara inbjudande och en mysig plats att vara på för att få en lugn stund och skapa lustfylldhet för att möjliggöra barns språkutveckling.

7. Diskussion

I detta avsnitt presenteras studiens resultat i förhållande till tidigare forskning, det sociokulturella perspektivet och besvara våra forskningsfrågor. Kommande yrkesroll och vidare forskning är något som också kommer att belysas i slutet av denna del.

7.1. Högläsning

Syftet med denna studie är att belysa högläsningens betydelse i barns språkutveckling. Utifrån vårt resultat kopplat till våra forskningsfrågor kan vi se att pedagogens roll är en grundläggande del i de olika faktorer som förskollärarna beskriver som viktiga förutsättningar i högläsningen. De faktorer förskollärarna lyfter fram kring högläsning är pedagogens roll utifrån planering, barns proximala utvecklingszon, artefakter, proximala miljön, social interaktion och fantasi och kreativitet. Genom resultatet kan vi se att dessa perspektiv hänger samman för att få till en högläsningssituation som är givande för barnen. Förskollärarna berättar att högläsning är något som sker spontant på förskolorna varje dag, men också i den planerade verksamheten. I läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) beskrivs det att förskolan ska stimulera barns språkutveckling genom bland annat att lyssna till högläsning. Utifrån pågående debatt har detta synsätt även framförts av Kleeck där högläsning är något som bör ske varje dag tillsammans med barn. Fast (2011) lyfter att barn lär sig mycket genom högläsningen som exempelvis nya ord och lyssna till hur meningar byggs upp.

7.2. Pedagogens roll och planering

I studiens resultat lyfts pedagogens roll som en viktig faktor för att kunna utmana barnens språkutveckling i högläsningssituationer. Det är pedagogens ansvar att utforma lustfyllda högläsningssituationer där förskollärarna i vårt resultat beskriver att förutsättningarna för detta handlar om att planera. Planering lyfter de som en förutsättning för att skapa situationer där barnens delaktighet, nyfikenhet och intresse främjas för att upptäcka och lära tillsammans med barnen. Hultgren och Johansson (2016) poängterar vikten av att planering är en förutsättning för att skapa den bästa läsoplevelsen där barnens språkutveckling stimuleras. I planeringen lyfts även reflektion och utvärdering fram av förskollärarna som viktigt då det är där de får syn på vad som är bra och vad som behöver utvecklas för att stärka kvaliteten i undervisningen. För att kunna utmana barnen vidare i deras proximala

utvecklingszon menar Williams och Sheridan (2006) att planering där organisation och genomförande är ett sätt att hjälpa barnen vidare. Genom utvärdering och reflektion kan kvaliteten ökas där pedagogerna kan få insyn i sin vidare planering.

7.3. Pedagogens roll och barns proximala utvecklingszon

Förskollärarna beskriver i studiens resultat olika aspekter utifrån pedagogens roll på olika sätt. De beskriver exempelvis att det alltid ligger på pedagogen att få till en trevlig högläsningstund, där det krävs inlevelse, tanke, reflektion och att kunna ställa utmanande frågor. En förskollärare menar även att deras roll handlar om att vara en inspiratör och hålla den röda tråden. Hagen (2017) menar att pedagogerna ska ge barnen möjlighet att utveckla sin språkutveckling, genom att utmanas i högläsningen där öppna och utmanande frågor ställs, för att skapa meningsfulla samtal och diskussioner. Genom svaren vi fått kan vi på ett tydligt sätt se hur pedagogens roll lyfts fram som väldigt viktig för att få till en lärorik högläsning tillsammans med barnen. För att få till en lärorik högläsning tänker vi att det är viktigt att tänka på gruppstorleken och konstellationen av barn för att alla ska få möjlighet till delaktighet utifrån sina behov. Vi kan se utifrån vårt resultat att pedagogerna beskriver att det är en utmaning och svårt att möta alla barn och kunna hjälpa dem utifrån sin proximala utvecklingszon om grupperna är för stora. För att få en större effekt på barns språkutveckling menar Kleeck (2008) att det krävs att barnen delas in i mindre grupper, vilket även Williams och Sheridan (2006) belyser då dialogen ska kunna möjliggöras. Förskollärarna poängterar vikten av samtal i högläsningen som kan bidra till barnens tankar där intressanta och utvecklande diskussioner kan uppstå. För att dialogen ska bli möjlig menar Eun (2010) att det krävs att högläsningssituationen är genomtänkt då man ser till alla barns behov för att kunna stötta och utmana barnen vidare till nästa zon. De menar även att lärandet sker mellan människor och lyfter den proximala utvecklingszonen som något som sker i sociala sammanhang innan kunskapen når individen. Den proximala utvecklingszonen handlar om att pedagogen ska se vad barnen behöver i sitt nästa steg i utvecklingen för att kunna utmana barnen vidare i det. Utifrån Vygotskijs

teori beskriver Strandberg (2006) att den proximala utvecklingszonen är en förutsättning där pedagogen har en stor roll för att barnen ska kunna klara något på egen hand. Pedagogens roll har en stor betydelse i barnens proximala utvecklingszon, vilket vi kan se att förskollärarna pratar om i våra intervjuer på olika sätt. Förskollärarna beskriver att de försöker se till barnens olika behov, där alla lär på olika sätt och där de sedan kan hjälpa barnen vidare i sin proximala utvecklingszon.

7.4. Pedagogens roll i arbetet med artefakter

Förskollärarna beskriver hur de arbetar med konkret material, vilket även kan beskrivas som artefakter som används för att förstärka sagan och fånga barnens intresse. Eun (2010) beskriver att artefakter används för att förstå något nytt och symboler för att förstå sin omvärld. De artefakter förskollärarna berättar om är flanosagor, bokpåsar, boksäckar, bokträd med pixiböcker, figurer som förknippas med karaktärerna i sagan, babblarna, tydliga bilder, magnetavla, bildpromenad, ritsaga och boklåda för att förstärka sagan och förståelsen hos barnen. Norling (2015) lyfter att det är viktigt att ge barnen möjlighet till artefakter i högläsning för att få en större förståelse för vad sagan handlar om. Wasik et al. (2006) förklarar på liknande sätt vikten av att använda artefakter i ett socialt och lärande sammanhang. Böcker som artefakt, skapar konversationer där pedagogen ställer utmanande frågor som ger möjlighet till att skapa ny kunskap.

7.5. Pedagogens roll och den proximala miljön

Proximala miljöer består av det Strandberg (2006) beskriver som artefakter utifrån Vygotskijs teori, såsom böcker, symboler och texter. Genom att barnen får omfamnas av denna miljö kan de bli inspirerade och få engagemang i sin språkutveckling då de får möjlighet att vilja lära mer, utforska och använda de artefakter som erbjuds. Förskollärarna lyfter att miljön ska vara en lustfylld, inbjudande, lugn och mysig plats att vara på, där böcker finns tillgängliga för barnen. Miljön har en stor inverkan på hur barn tar till sig nya erfarenheter och

kunskap, beskriver Norling et al. (2015). De lyfter även fram att när barn vistas i en rikt utformad miljö gynnar det barn i sin språkutveckling. Hultgren och Johansson (2016) beskriver för att barn ska kunna utveckla och få intresse och nyfikenhet för böcker och högläsning krävs det att pedagogerna skapar inbjudande miljöer med levande läskultur. Många av förskollärarna beskriver vikten av att välja ut en plats som är lugn utan störmoment för att kunna fokusera på högläsningssituationen. De beskriver deras egna erfarenheter i valet av plats för att få till en lärorik stund där inblick i varandras fantasivärld kan ske. Enligt Hultgren och Johansson (2016) innebär levande läskultur att miljön är föränderlig där böcker och artefakter byts ut efter vad barnen intresserar sig för och vilket tema som finns. Williams och Sheridan (2006) lyfter att miljön behöver vara av hög kvalitet för att barnen ska ges möjlighet att utmanas då barn lär genom att få uppleva. De menar även att miljön ska konstrueras och bör vara uppbyggd på ett sätt som gör att det främjar sociala interaktioner.

7.6. Pedagogens roll och social interaktion

Förskollärarna belyser vikten av de sociala interaktioner som sker utifrån högläsningen. Samtal och delaktighet är återkommande när barns språkutveckling diskuteras. De beskriver att högläsningen inte behöver handla om att läsa klart en bok från pärm till pärm. När samtal utifrån textens innehåll eller bilderna i boken skapas är det viktigt att spinna vidare på samtalen så att barnen blir delaktiga genom att uttrycka sina tankar. I dessa samtal beskrivs det att det är viktigt att alla får ta plats och känna sig delaktiga. Denna sociala interaktion utifrån högläsning är en viktig förutsättning för att kunna lära tillsammans. Alatalo och Westlund (2021) beskriver att kommunikation och interaktion i högläsningen kan ge inblick i olika perspektiv där utbyte av erfarenheter kan möjliggöras. Wasik et al. (2006) poängterar å andra sidan vikten av delaktighet och interaktion i samband med att ordförrådet utvecklas, då det är viktigt att barnen får uttrycka sina tankar och bli hörda. Förskollärarna lyfter vikten av samtal och diskussioner i högläsningen för att utveckla barnens ordförråd. De belyser samtalet som betydelsefullt och att det

kan vara viktigare än att läsa färdigt en bok. Williams och Sheridan (2006) menar att barn lär sig genom att kommunicera med andra människor, där de lyfter fram att dialogen mellan barn där tankeutbyte sker och nya idéer skapas, är en viktig aspekt. Även Kleeck (2008) lyfter att genom dialoger under aktiviteten utökas språkutvecklingen där samtal kring sagan stimulerar barns ordförråd och fantasi.

7.7. Pedagogens roll, fantasi och kreativitet

Något vi kan se är att förskollärarna återkommande lyfter fram fantasin och kreativiteten där de menar att detta stimuleras i högläsningen. Genom att lyssna till sagor kan barnen föreställa sig egna bilder där de kan få en inblick i sagans värld. Förskollärarna beskriver att fantasin och kreativiteten stimuleras där delaktigheten kan ge inblickar i varandras olika fantasivärld. Förskollärarna beskriver att högläsningen kan möjliggöra fantasin och kreativiteten genom att inte berätta färdigt boken utan i stället låta barnen spinna vidare i att skapa ett eget slut. Högläsningen kan även handla om det som sker efteråt genom fantasi och kreativitet där förskollärarna lyfter olika sätt att använda sig av det som exempelvis skapande och teater. Cabell et al. (2019) lyfter också fram att pedagogen kan använda sig av drama och rörelse för att få barnen delaktiga i högläsningen.

7.8. Slutsats

Vill vi belysa de olika sätt förskollärarna lyfter för att främja, utmana och stimulera barns språkutveckling i förskolan. Det handlar om att skapa relationer, meningsfulla samtal och bygga upp en rik miljö som inspirerar barnen till högläsning. Utifrån vårt resultat kopplat till våra forskningsfrågor har vi fått syn på vikten av pedagogens roll vilket uppkommer i alla de faktorer förskollärarna nämner som viktiga. Alltså handlar detta om att det faktiskt är pedagogen som skapar dessa viktiga sociala möten. Vi tänker att pedagogens roll är viktig i högläsningen då det är vi som kan ge förutsättningar för detta, att vi engagerar oss och aktivt läser för barnen. Eftersom högläsningen och samtal som uppkommer ligger till grund för barnens framtida ordförråd och sociala kompetens och är en källa till inspiration

och upplevelse, tänker vi att högläsningen är av hög betydelse i förskolan. Något som vi vill belysa utifrån vår studie är att högläsning är viktig för barns språkutveckling då detta är en lika stor del som mycket annat i förskolan. Vi tänker alltså att pedagogens roll handlar om att fundera kring hur en högläsningssituation kan utformas om det så handlar om att detta ska ske före vila, när barnen kommer till förskolan eller efter lunch så har denna upplevelse en inverkan på barns språkutveckling. Förskollärarna lyfter att det kan innebära en stunds närhet för barnet om behov för det finns. Där de poängterar att det handlar om att skapa glädje, en härlig, mysig eller fantastisk stund i högläsningen. De beskriver också att högläsningen handlar om att gå in i en annan värld där allt är möjligt och bidrar till att upptäcka något nytt. Ju mer man läser för barnen desto mer ökas deras ordförråd. Med detta sagt vill vi lyfta fram, följande citat:

“I sagor kan man flyga som ett flygplan utan vingar” (Biblioteken i Göteborg 2016, 1:00- 1:05)

Yrkesroll och vidare forskning

För oss ligger högläsning och barns språkutveckling varmt om hjärtat. Vi har dock fått känslan av att högläsning inte är något som prioriteras ute på förskolorna, därför valde vi att utföra vår studie kring detta ämne, där vi vill ge möjlighet att bidra med kunskap till andra, men också för oss själva. Vi har fått olika infallsvinklar och perspektiv på hur förskollärare tänker kring högläsning och för att på bästa sätt fånga barnen i denna fantastiska upplevelse i sagans värld. För vidare forskning tycker vi att det hade varit intressant att få observera planerade högläsningssituationer för att få djupare förståelse. Sagor och berättelser har så mycket att ge, där vi har fått en större förståelse för att involvera och göra barnen delaktiga i en högläsningssituation.

Referenslista

Alatalo, Tarja & Westlund, Barbro. 2021;2019. Preschool teachers' perceptions about read-alouds as a means to support children's early literacy and language development. *Journal of early childhood literacy* 21(3): 413-435.

Cabell Q, Sonia. Zucker A, Tricia. DeCoster, Jamie. Melo, Carolina. Forston, Lindsay & Hamre, Bridget. 2019. Prekindergarten Interactive Book Reading Quality and Children's Language and Literacy Development: Classroom Organization as a Moderator. *Early education and development* 30(1): 1-18.

Denscombe, Martyn. 2016. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Eun, Barohny. 2010, From learning to development: a sociocultural approach to instruction. *Cambridge journal of education* 40(4): 401-418.

Eun, Barohny. 2019, The zone of proximal development as an overarching concept: A framework for synthesizing Vygotsky's theories. *Educational philosophy and theory* 51(1):18-30.

Fast, Carina. 2011. *Att läsa och skriva i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

God forskningsсед. Reviderad utgåva. 2002. Stockholm: Vetenskapsrådet

God forskningssed. Reviderad utgåva. 2017. Stockholm: Vetenskapsrådet

Göteborgs stad. 2016. *Vet du om att du kan förändra ditt barns liv?* <https://www.youtube.com/watch?v=X1nzc9P5MSA>

Hagen M, Åste. 2018;2017. Improving the Odds: Identifying Language Activities that Support the Language Development of Preschoolers with Poorer Vocabulary Skills. *Scandinavian journal of educational research* 62(5): 649-663

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn. 1997. *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Hultgren, Frances & Johansson, Monika. 2016. Läsmiljö och läsande förebilder i förskolan. *Skolverket*

Kindle J, Karen. 2013. Interactive reading in preschool: improving practice through professional development. *Reading improvement* 50(4): 175.

Kleeck V, Anne. 2008. Providing preschool foundations for later reading comprehension: The importance of and ideas for targeting inferencing in storybook-sharing interventions. *Psychology in the schools* 45(7): 627-643.

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. 2018. Stockholm: *Skolverket*

Löfdahl, Annica. 2016. God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. Annica Löfdahl, Maria Hjalmarsson och Karin Franzén (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber, 32–43.

Norling, Martina. Sandberg, Anette & Almqvist, Lena. 2015. Engagement and emergent literacy practices in Swedish preschools. *European early childhood education research journal* 23(5): 619-634.

Pihlgren S, Ann. 2019. Högläsning. *Skolverket*

Rennstam, Jens & Wästerfors, David. 2015. *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Strandberg, Leif. 2006. *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Svensson, Anna-Karin. 2014. Berätta med böcker – Alfons. Bim Riddersporre och Barbro Bruce (red.). *Berättande i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur, 152–166.

Wasik A, Barbara. Bond A, Mary & Hindman, Annemarie. 2006. The effects of a language and literacy intervention on head start children and teachers. *Journal of educational psychology* 98(1): 63-74.

Williams, Pia. Sheridan, Sonja. 2006. Collaboration as One Aspect of Quality: A perspective of collaboration and pedagogical quality in educational settings. *Scandinavian journal of educational research* vol 50(1): 83-93.

Bilagor

Bilaga 1

Missivbrev

Till förskolan... om deltagande i en forskningsstudie kring literacy och barns språkutveckling med försäkran om samtycke.

2021-09-08

Vi är två studenter som under hösten 2021 läser sista terminen på Förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad och ska nu skriva vårt examensarbete. Detta är en förfrågan om ditt deltagande i en studie kring literacy och barns språkutveckling. Studien genomförs som del av vårt självständiga arbete och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Vi vill uppmärksamma dig på att allt **deltagande är frivilligt och att du har rätt att avbryta ditt deltagande när som helst under studien.**

För att undersöka detta kommer intervjuer att genomföras med ljudupptagning, anteckningar och observationer av miljön på förskolan. På grund av rådande pandemi kan du som deltagare välja om detta ska ske digitalt eller mötas fysiskt. Ljudupptagningen är ett hjälpmedel för oss som forskare för att hinna med i intervjun och dess innehåll, intervjuerna beräknas att ta mellan 30–60 minuter. Om ni godkänner att observationerna av miljön genomförs kan det ske fysiskt av oss eller kan ni som deltagare få skicka bilder och filmsnuttar på er miljö.

Studien kommer att utgå från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer där ni som deltagare när som helst under studien får välja att avbryta er medverkan. Materialet som samlas in kommer att raderas när examensarbetet är färdigt och det

är endast vi som forskare som har tillgång till detta. Efter avslutat arbete publiceras examensarbetet på DiVa.

Intervjuerna och observationerna kommer att genomföras under veckorna 38–39 där datum och tid bestäms tillsammans med er. Om ni väljer att tacka ja till undersökningen så kontaktar vi er för närmare planering. Vi önskar ditt besked om ditt samtycke senast vecka 37. Om fler frågor uppstår går det självklart bra att kontakta oss om detta.

Våra kontaktuppgifter är:

Caroline Svensson

Telefon: 0709-389710

Mail: [Caroline-](mailto:Caroline-hanna2011@hotmail.com)

hanna2011@hotmail.com

Hanna Gadd Svensson

Telefon: 0736-539298

Mail:

hannagadd@gmail.com

Vår handledare:

Camilla Forsberg

Telefon: 044-2503349

Mail: camilla.forsberg@hkr.se

Adjunkt i svenska

Lektor i pedagogik

Samtycke vid godkännande att delta i studien:

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien.
 - Zoom, ev annan digital mötesplats
 - Fysiskt möte
- JA, jag samtycker till att ljudupptagning sker i samband med studien.
- JA, jag vill få reda på när examensarbetet kommer att publiceras på DiVa.
- JA, jag godkänner att observationer av miljön genomförs.
 - Inspelning av miljö från deltagaren
 - Fysisk observation av forskarna

Datum

.....

Deltagarens Namnteckning

.....

Namnförtydligande

.....

Bilaga 2

Intervjufrågor till förskollärarna

1. Vilken åldersgrupp arbetar du med?
2. Var och när brukar högläsningen ske? Varför väljer ni den platsen i så fall?
3. Vad tänker du är syftet inför en högläsningssituation?
4. Hur tänker du att högläsningen kan bidra till barns utveckling? Ge förslag på hur du tänker kring detta?
5. Hur tänker du att alla barn kan inkluderas i en högläsningssituation? Ge gärna förslag.
6. Hur ser du på pedagogens roll vid högläsning för barnen? Vilka möjligheter ger du?
7. Hur tänker du att man kan göra barnen delaktiga i högläsningen? Ge förslag.
8. Hur utformar du miljön där språkutvecklande arbete tas i beaktning? Beskriv gärna.
9. Hur ser du på sambandet mellan barns språkutveckling, miljön och högläsningen?
10. Vad erbjuder du för aktiviteter/ rutiner som bidrar till och möjliggör barns språkutveckling? Ge gärna förslag på olika situationer.
11. Hur kan din planering, genomförandet och uppföljning se ut kring en högläsningssituation?